

1. Analoji, öncüllerde ortak olan özelliklerden ya da benzerliklerden, sonuçta da olduğunu varsayan bir çıkarım biçimidir. Örneğin Platon usçudur ve zihnimizden bağımsız idealar dünyasının var olduğu bir varlık alanını kabul eder. Aziz Augustinus da usçu bir düşündür. O hâlde, Aziz Augustinus da zihinden bağımsız bir idealar dünyasının var olduğunu kabul eder.

Buna göre, aşağıdaki akıl yürütmelerden hangisi bir analogi değildir?

- A) Yer gezegeninin atmosferi vardır ve üzerinde canlılar yaşar.
Merih'te de atmosfer vardır.
O hâlde, Merih'te de canlıların bulunması gerekir.
- B) İngilizler ve İskandinavlar Kuzey Avrupalıdır.
İngilizler soğukkanlıdır.
O hâlde, İskandinavlar da soğukkanlıdır.
- C) A ve B, C özelliğine sahiptir.
A, ayrıca D özelliğine sahiptir.
O hâlde, B de D özelliğine sahiptir.
- D) Bazı A'lar B'dir.
X bir A' dır.
O hâlde, X bir B' dir.
- E) İstanbul göç alan ve nüfus yoğunluğunun çok olduğu bir kenttir.
Ankara da göç alan bir kenttir.
O hâlde, Ankara'da da nüfus yoğunluğu çoktur.
2. Genç birisinin erken yaşlarda hangi tür kitaplar okuduğu, nelerden etkilendiği o kadar önemli ki. Örnek mi? Einstein. Oldukça erken yaşlarda, Aaron Bernstein'in "Doğa Bilimleri Üzerine Popüler Kitaplar" serisinden etkilenecek ışık üzerinde düşünmeye başlamıştır. Bu seride yer alan kitaplardan birinde ışık hüzmesi üzerine oturmanın hayal edildiği düşünsel bir deney bulunmaktadır. Bu deney onu epey etkilemiştir. Bu etki ilerde görelilik kuramı diye bilinen tezin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çocuklukta ve gençlikte sahip olup da büyüdükçe kaybettiğimiz en mühim şey deneyip de hata yapmanın o kadar da büyütülecek bir şey olmadığı fikri. Çocuklarda öyle bir durum yok. Bir düşüncenin yanlışlığı ya da fikrin yanlışlığından dolayı utanma diye bir şey o yaşlarda yok. Bu tür düşünceler üç yanlışın bir doğruyu götürdüğü ezber pratiklerinden sonra oluşuyor.

Bu parçaya göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hayal, düşüncenin öğretmenidir.
- B) Popüler kitaplar okumak zihni geliştirir.
- C) Tekrarlanan hatalar düşünceye zarar verir.
- D) Düşüncelerin doğru ya da yanlışlığı erken yaşlarda öğrenilir.
- E) Hayal, insan düşüncesinin gelişimine etkide bulunmaz.

Çalışma Soruları

3.

Felsefe, içinde ortaya çıktığı tarihsel koşullardan soyutlanarak ele alınamaz. Bu yüzden olsa gerek hemen her filozof kendi düşüncelerini kendinden önce gelen filozofların söylemleriyle ilişki içinde ortaya koyar. Bunu görmek için herhangi bir filozofun yapıtını okumak yeterli. Öte yandan başka filozoflara çokça gönderme yaptığı için bir filozofun özgün şeyler söylemediğini iddia etmek haksızlık olur. Filozof, herkesi ilgilendiren konuları kendi imzasını taşıyan bir perspektiften ele alır.

Bu parçayı okuyan Ayşe ve Murat arasında şöyle bir konuşma geçer:

Ayşe: Demek ki felsefede ortaya konulan düşünceler filozoflara ve tarihe göre değişiyor. Dün söylenenin bugün için geçerliği var mıdır?

Murat: Tabi filozofların bir sorunu ele alma tarzları farklılık gösterse de ortaya konulan düşüncelerin tüm insanları ilgilendirdiği de bir gerçektir.

Ayşe: Peki ya filozoflar arası ilişki de ilginç değil mi? Bir filozofu anlamak için ondan öncesini de okumak gerekiyor.

Murat: Katılıyorum, zaten felsefe günümüze değin filozofların birbirlerinden etkilenerek ve birbirlerini etkileyerek ortaya koydukları bir etkinlik olagelmıştır.

Ayşe ve Murat arasında geçen bu diyalogda felsefi düşünceleri niteleyen aşağıdaki kavramlardan hangisi ele alınmaktadır?

- A) Öznellik - evrensellik - yığılımlı olma
- B) Refleksiflik - evrensellik - sistemlilik
- C) Öznellik - tutarlılık - evrensellik
- D) Rasyonel olma - öznellik - tutarlılık
- E) Evrensellik - sistemlilik - eleştirelilik

4. İki arkadaşın teknoloji kullanımı ile ilgili aralarında şöyle bir sohbet geçer:

Engin: Gerçekleri biz değil de yabancılar söyleyince neden söylenen daha çok itibar görüyor?

Cemil: Bence kişinin kendine olan güvensizliğinden kaynaklanıyor. Örneğin annem bilgisayar kullanımımı tamamen yasakladı. Oysa öğretmenim anneme, bilgisayarın planlı, yararlı ve süreli kullanımının faydalı olacağını söylemişti.

Engin: Annene Yale Üniversitesi hocalarından birinin yazdığı makaleyi göster. Bu makalede yazar özce, çocukların bilgisayar kullanımlarını tamamen yasaklama eyleminin yanlış olduğunu, bilinçli ihtiyaç analizi ve süreli kullanımın doğru bir yaklaşım olduğunu anlatıyor.

Cemil: Tamam. Bu makaleyi anneme okuyacağım.

Verilen diyalogda Engin'in söylemi aşağıdaki kavramlardan hangisine örnek oluşturur?

- A) Tümdengelim
- B) Analoji
- C) Tam tümevarım
- D) Tutarsızlık
- E) Tümevarım

Çalışma Soruları

5. Acaba hayallerim bir sınırlılık içerisinde mi diye düşünüyorum uzunca zamandır. Neden mi? Kendi düşüncelerimde, çevrem ile girdiğim sosyal ilişkilerde ve diğer eylemlerimde sanki döngüsellik yaşıyorum. Kavramı anlatmaya çalışıyorum ama anlatırken hep aynı örnekleri verdiğimi görüyorum. Bu ise anlatımında tekdüzellik ve sıkıcılık oluşturuyor. Hâlbuki "İhtiyaç hayalin öğretmenidir" der dururum. Fakat gel gör ki dilimin yaşadıklarına nasıl ev sahipliği yaptığına baktığımda, dilimde aklımın, hayallerimin izini görmüyorum.

Bu parçada "İhtiyaç hayalin öğretmenidir." sözü ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kendini, eylemlerini tekrar etmenin önemi anlatılmaktadır.
- B) Hayallerin niteliğinin gereksinimlerin niteliği ile geliştiği anlatılmaktadır.
- C) Bir işe hızla başlamanın önemi vurgulanmaktadır.
- D) Mutlu genlerin insanın ifade kabiliyetinin asıl nedeni olduğu belirtilmektedir.
- E) İnsanın konuşmalarının, düşüncelerinden kapsamlı olduğu ifade edilmektedir.

6 - 7. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Aristoteles'in babası doktor olduğundan bilimsel ilgisi daha çok bizim bugün biyoloji dediğimiz alandaydı. Oysa Platon'un alt yapısı sağlam bir şekilde matematiğe dayanıyordu. Alt yapılarındaki bu farklılık iki filozofun arasındaki yaklaşım farkını açıklamaya yeterlidir. Matematik, özellikle de geometri günlük hayattan çok uzaktaki soyut kavramlarla ilgilenirken biyoloji çevremizdeki dünya ile çok fazla ilgili ve neredeyse tamamen gözleme dayanır. Platon idealar dünyası için mükemmel daire gibi (doğada var olamayacak) kavramlardan bir doğrulayıcı aramış ama Aristoteles doğal dünyayı inceleyerek belirli sabitlerin keşfedilebileceklerini bulmuştu.

6. Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozofların düşünmeye başlarken ki hareket noktaları felsefelerinde belirleyici rol oynar.
- B) Filozofların geçmiş yaşantıları görüşlerinde temel belirleyicidir.
- C) Aynı zamanda bilim insanı olan filozoflar her şeye temel olan bir ilke aramıştır.
- D) Felsefe bilimsel bilgi ile belli noktalarda benzerlikler taşır.
- E) İlk filozoflar her şeye temel olan bir ilke aramaktadır.

7. Bu parçadan hareketle filozofların görüşleri hakkında;

- I. Platon ideaları ayrı bir dünyada konumlandırırken Aristoteles ideaları yaşanan dünyada varlıkların içerisinde görmektedir.
- II. Platon gerçek varlıklarla ilgilenirken Aristoteles ideal varlıklarla ilgilenmektedir.
- III. Platon gerçekliği geometrideki kusursuzluk gibi görürken, Aristoteles somut varlıkların incelenmesi suretiyle gerçekliğe ulaştığını düşünmüştür.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

Çalışma Soruları

8. “Doğru bilginin ölçütü nedir?” sorusuna çeşitli cevaplar verilmiştir. Bunların başlıcaları uygunluk, tutarlılık, tümel uzlaşım, apaçıklık, yararlılık gibi ölçütlerdir.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisinde bir doğruluk ölçütüne yer verilmemiştir?

- A) Bir felsefi kuram hayatı anlamlandırmaya ve iç huzura katkı sağlıyorsa doğrudur.
B) Bir felsefi kuram temellendirme sürecinde duygulara yer vermiyorsa doğrudur.
C) Bir felsefi kuram çevremdeki çoğunluk tarafından da onay görüyorsa doğrudur.
D) Bir felsefi kuram dış dünyada somut olarak karşılık buluyorsa doğrudur.
E) Bir felsefi kuram kendisinden kuşku duyulmayacak en kesin bilgiyi veriyorsa doğrudur.
9. Günlük hayatta kullanılan bilgilerde deneyin ya da aklın tek başına rolü olduğu gibi, bazı durumlarda deney ve akıl birlikte rol oynar. Aşağıda söz konusu rollere ilişkin bazı örneklerle yer verilmiştir:

Günlük yaşam bilgisinde deneyin rolü:

- 1) Doğuştan görme engelli olan bir insanın, zihninde görsel bir imaj oluşturamaması
2) Bir şeyin aynı anda hem A, hem A olmayan olamayacağına dair bilgimiz

Günlük yaşam bilgisinde aklın rolü:

- 3) 2 artı 3 eşittir 5'tir bilgisi
4) Gerekli ölçüde uyarandan yoksun bir ortamda yetişen küçük çocuk, gelişim sürecini düzgün olarak tamamlayamaz, gerekli zihinsel becerileri ve kavramları geliştiremez.
5) Adalet, eşitlik, vicdan gibi kavramları somut olarak beş duyu organıyla kavranamaması

Günlük yaşamda hem deneyin hem aklın rolü:

- 6) İş başvurularında diploma ve deneyim şartı aranması
7) Bilimsel buluşların tekrarlanan deneylere dayanması

Buna göre, verilen örneklerdeki yanlışlığın giderilmesi için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

- A) 2. ve 4. örneklerin yeri değiştirilmelidir.
B) 5. ve 6. örneklerin yeri değiştirilmelidir.
C) 7. örnek “Günlük yaşam bilgisinde aklın rolü” başlığına taşınmalıdır.
D) 2. örnek “Günlük yaşamda hem deneyin hem aklın rolü” başlığına taşınmalıdır.
E) 1. örnek “Günlük yaşam bilgisinde deneyin rolü” başlığından çıkarılmalıdır.

Çalışma Soruları

10. Geçenlerde Youtube'da "Alan harici okuma gerekli midir?" tartışmasını dinledim. Hangisinin daha lüzumlu olduğunu tartışıyorlardı katılımcılar. Kimi "alan dışı okuma gerekli" diyor. Kimi ise insanın farklı alanlarda okumalar yapmasını zaman kaybı olarak görüyor. Ben şöyle düşünüyorum: Toplumsal yaşamın her aşamasındaki bilinçlenmenin temelinde kitap vardır. Çünkü kitap tüm bilinç hâllerinin kaleme dökülmüş hâlidir. Fakat insan okuma eylemini sadece alanı ile sınırlamamalıdır. Uzmanlaşma ne kadar önemli olsa da bakış açısında darlık meydana getirir. İhtisas alanında çok bilgili olmasına rağmen alanının dışına yabancı olan o kadar insan tanıdım ki. Değerli olan bilgide derinleşme ile birlikte, yakın alan okumalarıdır. Çünkü Karakoç'un dediği gibi "Hakikat sekiz köşelidir."

Parçada Karakoç'un "Hakikat sekiz köşelidir." ifadesi ile aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İnsan doğru bilgiye ancak duyularının yardımıyla ulaşabilir.
B) Hakikate ulaşmak için sınırlandırılmış bir bakış açısı yeterli değildir.
C) Bilinen, bilene kendi nesnel gerçeğini zorlar.
D) Hakikate ulaşmak ancak sezgi ile olanaklıdır.
E) Hakikate ulaşmak için akıl tek başına yeterli değildir.
11. A. Comte'a göre, "insanlık teolojik ve metafizik dönemi bitirmiş, pozitivist döneme girmiştir." Comte, pozitivism görüşünü ileri sürmüştür. Materyalist anlayışa dayalı olan bu fikir, metafiziği reddetmesi bakımından önemlidir. Pozitivism, gözlenebilen şeylerin dışında gerçek hiçbir şey olmadığını ve ancak deneye dayalı bilginin gerçeğin bilgisini içerdiğini savunur. Bu görüş 20. yüzyıl felsefesinin bilimle olan etkileşimi açısından önemlidir.

Parçaya göre, Comte'un bilgi anlayışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Doğru bilgiye akıl ile ulaşılabilir.
B) Bilgi sezgisel bir kavrayış ile elde edilir.
C) Bilginin kaynağında olgular vardır.
D) Bilgiyi elde etmek için deney ve akla ihtiyaç vardır.
E) İnsan aklı gerçeğin doğru bilgisini fenomenlerin özüne ulaşarak elde edebilir.
12. Bütün atlar kanatlıdır ve uçar. Anka kuşu da attır. Öyleyse Anka kuşu da attır ve uçar. Ayrıca Anka kuşu Kafdağı'nın eteklerinde yaşar çünkü efsanevi kuşlar efsanevi yerlerde yaşarlar.

Felsefe dersinde öğretmen, öğrencilerinden yukarıda verilen durumu temsil ettikleri doğruluk ölçütlerine göre değerlendirmelerini istemiştir. Öğrencilerden;

Fırat: Uygunluk ölçütünü,

Derya: Tutarlılık ölçütünü,

Ahmet: Fayda ölçütünü,

Sema: Apaçıklık ölçütünü,

Zeynep: Tümel uzlaşım ölçütünü temsil etmiştir.

Buna göre, öğrencilerin verilen durumla ilgili olarak yaptığı değerlendirmelerden hangisi temsil ettikleri doğruluk ölçütüne uygun düşmemektedir?

- A) Fırat, verilen bilginin yanlış olduğunu çünkü gerçeklikle örtüşmediğini söyler.
B) Derya, verilen önermelerin birbirini desteklediğini dolayısıyla doğru olduğunu söyler.
C) Ahmet, verilen bilginin pratik olarak işe yaramadığını düşündüğü için yanlış olduğunu söyler.
D) Sema, verilen bilginin deneye başvurmadan açıkça kavranabildiğini ve doğru olduğunu söyler.
E) Zeynep, bu önermelerin çoğunluk tarafından kabul gördüğünü bildiği için yanlış olduğunu söyler.

Çalışma Soruları

13. En fazla kabul gören bu doğruluk anlayışına göre, bir düşüncenin, önermenin ya da iddianın doğruluğu, onun gerçeklikle uyuşmasından, betimlediği gerçekliğe tekabül etmesinden meydana gelir. Buna göre, bir önerme, onun işaret ettiği, kendisine karşılık geldiği şey var olduğu takdirde doğrudur. Örneğin “Ahmet çalışma odamda oturuyor.” tuncesi, Ahmet'in odamda oturması gözlemlenmiş olgusuna karşılık geldiği takdirde doğrudur. Bu doğruluk anlayışı temelde, olgusal bilimlerde söz konusu olan doğruluk anlayışıdır.

Bu parçada bahsedilen doğruluk ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yarar B) Apaçıklık C) Tümel uzlaşım D) Uygunluk E) Tutarlılık

14. Bilgi felsefesi bilginin imkânı, kaynağı, sınırları, değeri ve doğruluk ölçütleri ile ilgilenen felsefe disiplindir. Bilgi felsefesi ile ilgili problemlere ilk çağlardan bu yana cevaplar aranmıştır. Bu problemlerden bazıları şöyledir:

- I. Doğru bilgiye ulaşılabilir mi?
II. Herhangi bir şeyi bilebilir miyiz?
III. Bilgi doğuştan mı gelir, sonradan mı kazanılır?
IV. İnsan zihninin bilgi edinme sınırı nedir?
V. Hangi bilgiler güvenilirdir?

Buna göre, verilen problemlerden hangileri bilginin imkânı ile ilgilidir?

- A) I ve II
B) II ve III
C) I, II ve IV
D) II, III ve V
E) I, II, IV ve V

15.

“Doğru dediğimiz bilgiler gerçekten doğru değil, doğruya benzer bilgilerdir.”

Arkesilaos

“Doğru için elimizde güvenilir bir ölçüt yoktur, bütün bilgilerimiz yalnızca olasılık değerindedir, kesin değildir.”

Karneades

Buna göre, filozofların bilgi konusundaki görüşleri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilgi kesinlik ifade etmediğinden yargıda bulunmamak gerekir.
B) Her yargı ve yargının çelişliği için aynı güçte nedenler bulunabilir.
C) Şüphe doğru bilgiye giden yolda bir araçtır.
D) Bilginin imkânından şüphe duyulabilir.
E) Hiçbir şey ne doğrudur ne de yanlıştır.

Çalışma Soruları

16. MÖ 380 yılında Platon, Menon diyalogunda bilgiyi önceki hayatlarımızdan anımsadığımızı savunmuştur. 13. yüzyıl ortası Thomas Aquinas "İdrakımızda olan her şey daha önce duyularımızda olmuş olmalıdır." ilkesini ileri sürmüştür. 17. yüzyıl sonunda Gottfried Leibniz zihnin doğarken bir "tabula rasa" olabileceğini ancak doğuştan gelen ve deneyimle yavaş yavaş ortaya çıkacak temel bilgiler içerdiğini savunmuştur. 1966 yılında Noam Chomsky "kartezyen dil bilim"de doğuştan gelen gramer teorisini ortaya atmıştır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tarihsel süreçte bilginin kaynağına yönelik görüşler değişim göstermiştir.
B) Bilginin kaynağına yönelik görüşler kümülatif bir şekilde gelişmiştir.
C) Felsefi düşüncedeki değişim, düşünce tarihinde yaşanan değişimden ayrı düşünülemez.
D) Felsefe tarihinde bilginin kaynağına yönelik sorgulama devam etmiştir.
E) Bilginin doğuştan olduğuna yönelik sav yerini bilginin sonradan edinildiği savına bırakmıştır.
17. Gazali'ye göre bir beden gözü bir de kalp gözü vardır. "Kalp gözü" dediği tasavvufta "gönül gözü" olarak bilinir. İçe doğuş şeklinde bir kavramdır. Bir çeşit içgörüdür. Bunlara bağlı olarak iki de akıl vardır. Birincisi duyuların, deneylerin oluşturduğu akıldır. Diğer de Tanrısal bir şey olan, "Tanrı vergisi olan akıl"dır. Bilim ve felsefe birinci göz ve birinci akıl ile çalışır. Tanrı vergisi olan akıl, Gazali'nin "kalp gözü" dediğidir. Tanrı'yı ve gerçeği de ancak onunla bilebiliriz.

Bu parçadan hareketle Gazali'nin bilginin kaynağı konusundaki görüşlerinin aşağıdakilerden hangisiyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir?

- A) James'in pragmatizmi
B) Bergson'un entüisyonizmi
C) Descartes'in rasyonalizmi
D) Kant'ın kritisizmi
E) Locke'un empirizmi
18. Varlık felsefesinin konusu, var olan her şeydir. Gündelik yaşamda algılarla kavranan çeşitli varlıklar bulunmaktadır. İnsan zihninden bağımsız olarak var olan bu varlıklara gerçek ya da reel varlıklar denir. Zihin ürünü olan varlıklar da bulunmaktadır. Bu varlıklara düşünsel ya da ideal varlıklar adı verilir.

Aşağıdaki tabloda varlık türlerinin sınıflandırılmasına ve bu sınıflandırmaya ilişkin örneklere yer verilmiştir:

Reel Varlık	İdeal Varlık
Aristoteles'in "Metafizik" adlı eseri (I)	Pisagor teoremindeki 3-4-5 üçgeni (II)
Dede Korkut Hikayelerinde adı geçen Deli Dumrul (III)	Atom numarası 1, sembolü 'H' olan Hidrojen elementi (IV)
Doğal gazdan üretilen elektrik (VI)	Reşat Nuri Güntekin'in "Çalıkuşu" romanındaki başkahraman Feride (V)

Buna göre, sınıflandırmanın doğru olması için numaralandırılmış sayılardan hangi ikisi yer değiştirmelidir?

- A) I ve V
B) II ve III
C) II ve VI
D) III ve IV
E) III ve V

Çalışma Soruları

19. Aristoteles'e göre doğadaki her varlığın bir nedeni vardır. O, herhangi bir şeyin varlığını ve dünyadaki işlevini dört neden görüşüyle açıklar: Maddi, formel, fail ve ereksel neden. Maddi neden, bir şeyin neden yapıldığı; formel neden, bir şeyin neye göre yapıldığı; fail neden, bir şeyi yapanın kim olduğu; ereksel neden ise o şeyin ne için yapıldığı sorularına verilen cevapları kapsar.

Buna göre, aşağıda "seramikten yapılmış bir kupa" için yapılan açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) Bu kupanın maddi nedeni seramiktir.
- B) Seramiğin kupa görünüşünü alması formel nedendir.
- C) Seramiğin kupaya dönüşmesini sağlayan sanatçı, fail nedendir.
- D) Kupanın kahve içmek için yapılmış olması ereksel nedendir.
- E) Kupanın şekli sebebiyle kahve içmeye yaraması maddi nedendir.

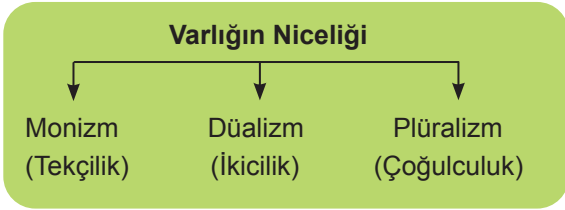
20. Filozoflara göre varlık ya tektir ya ikidir ya da ikiden fazladır. Aşağıda bazı filozofların töz anlayışları verilmiştir:

Anaksimenes: Varlığın ana maddesi "hava"dır.

Descartes: Var olanlar "madde" ve "idea"dan meydana gelir.

Platon: Gerçek varlık özü düşünme olan "idea"dır.

Empedokles: Varlıklar "hava", "su", "ateş" ve "toprak"tan oluşur.

Verilenlerden hareketle söz konusu filozoflarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anaksimenes, monist ve materyalisttir.
- B) Descartes, varlığın hem niceliği hem niteliği bakımından düalisttir.
- C) Empedokles, plüralist ve materyalisttir.
- D) Platon, idealist ve plüralisttir.
- E) Descartes'ın görüşünün materyalizm ve idealizmle ortak yanları vardır.

21. En güzel ürünün kendinde olduğunu avaz avaz bağıarak reklam eden, yanlışlıkla eli ürüne gidene çocuk azarlar gibi azarlayan, "önce ben, sonra ben, hep ben" diyenini gördüğümde; domatesinin üzerine ressamın dokunduğu gibi dokunup onu gürültüsüz, patirtisiz temizleyen, incinmesin der gibi marula zarifçe su serpen, elmayı mücevher cilalar gibi tertemiz bezle silen, sade, pozsuz, nazik pazarcılara hayranlığım daha da artıyor. Çürük, tatsız domates ya da elmanın bağıarak düzeldiği nerede görülmüş?

Parçada anlatılanlar aşağıdaki görüşlerden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) İdealizm
- B) Realizm
- C) Düalizm
- D) Septisizm
- E) Materyalizm

Çalışma Soruları

22. Nurettin Topçu "İsyan Ahlakı" isimli eserinde; "Hür hareketin, gerçek hareketin şartı, evrensel bir şekilde istenmiş olmaktır. Bir hareketin böyle istenmiş olması için, daha sonra bu tarzda istenmek üzere, önceden inkâr edilmiş, karşı konulmuş ve reddedilmiş olması lazımdır. İrade, kendi hürriyetini kazanmadan önce, hatta onu kazanmak üzere esir olmaktadır; tam olarak kendini istemeden önce, esirliği istemektedir. Bize göre esirlik, iradenin özel bir nesneye bağlanması anlamına gelmektedir; o böylece tatmin olacak ve bizzat bu tatminle harap olacaktır." söyleminde bulunur.

Bu parçada altı çizili ifade ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan özgürlüğünün korunması
- B) İnsanın bedenini hor görmesi
- C) Haz, makam, şöhret gibi şeylerin istenmesi
- D) İnsanın tabii hâlinin aranması
- E) Manevi alanla bağın kurulması

23.

Reel Varlık

Dış dünyada var olan ve duyumsanabilen varlıklardır.

İdeal Varlık

İnsan zihinde bulunan fakat dış dünyada bulunmayan varlıklardır.

Aşağıdaki hikayede reel ve ideal varlıklara örnek olabilecek kavramlar altı çizili ve numaralanmış olarak verilmiştir:

Babaannemin anlattığı eski hikayelerin birinde Eftelya adında güzel mi güzel bir denizkızı varmış. Bu denizkızı her sabah güneşin ilk ışıklarıyla sahile yakın yerlerde görünür anlaşılmaz ama kulağa hoş gelen sesler çıkarır kendi dilinde şarkılar söyler, oval biçimde gözleri ve uzun saçlarıyla dalgaların üzerinden atlayarak dans edermiş. Bütün çocuklar onun şarkılarını dinlemek için sabah erkenden kalkar ve sonra çiçek kanatlı kuşların alkışları eşliğinde Eftelya'yı ufukta kaybolana kadar izlerlermiş.

Buna göre, varlıkların doğru sınıflaması aşağıdakilerden hangisidir?

	<u>Reel Varlık</u>	<u>İdeal Varlık</u>
A)	I-II	III-IV-V
B)	II-III	I-IV-V
C)	I-II-IV	III-V
D)	III-IV-V	I-II
E)	I-IV	II-III-V

Çalışma Soruları

24. Antik Çağ filozoflarından Herakleitos'a göre, herkes için aynı olan bu dünyayı, tanrılar ya da insanlardan hiçbiri yapmamıştır. O her zaman ateş olmuştur, şimdi ateştir ve her zaman ateş olarak kalacaktır. Ölçüyle yanan ve ölçüyle sönen canlı bir ateş. Nasıl ki bütün mallar altınla, altın ise bütün mallarla değiş tokuş edilirse, her şey ateşle, ateş ise her şeyle değiş tokuş edilir.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Evrenin ana maddesi ateştir.
- B) Evren, ezelf ve ebedidir.
- C) Ateş, dinamik bir yapıya sahiptir.
- D) Evren ezelf bir Tanrı tarafından yaratılmıştır.
- E) Her şey ateşten gelmiş, yine ateşe dönüşecektir.

25. Kolophonlu Ksenophanes, ne oluşu kabul etti ne de bozuluşu, evrenin daima benzer olduğunu söyledi. Zira, dedi, eğer oluştuysa, bundan önce yoktu demektir; var olmayan ise ne oluşabilir, ne bir şeyi yaratabilir, ne de bir şey bir var olmayanın etkisi altında oluşabilir. Öte yandan duyuların yanıltıcı olduğunu öne sürdü ve genel olarak, onlarla birlikte, akılı da reddetti. Tanrılar konusunda da, onların arasında hiçbirinin hâkim olmadığını çünkü herhangi bir tanrıya hükmedilmesinin kâfirlik olacağını söyledi. Tanrıların hiçbiri bir diğerine ya da genel olarak hiçbir şeye ihtiyaç duymazmış. Ayrıca tanrılar tümel ya da bütün olarak işliyor ya da görüyormuş, tikel olarak ya da parça parça değil.

Bu parçadan hareketle;

- I. Evren benzer biçimde sürekli vardır ve oluşla bozuluş reddedilir.
- II. Tanrılar kendi aralarında birbirlerine akılla hükmeder.
- III. Tanrılar tek tek özel olarak değil de bütüne yönelik işitir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Çalışma Soruları

26. Mert ve Emir isimli iki arkadaş değişim üzerine konuşurlar:

Mert: İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur. Değişmez insan.

Emir: Çocuk psikoloğu Dr. Benjamin Bloom “ Her Şey Dört Yaşından Önce Olup Bitmiştir” kitabında, çocuğun bilgileri işleyebilme, düzenleme yeteneğinin dört yaşında oluştuğunu iddia ediyor.

Mert: O zaman atasözünden üç yıl iskonto yapalım. Yine de değişmez demek ki insan.

Emir: Ama okul ve anne baba eğitimiyle bunu geliştirebiliriz bence. Yeter ki kendi düşüncelerimizi, “Bu budur, aksi olmaz.” düsturlarımızı zorla çocuklara benimsetmekten vazgeçelim.

Bu diyalogda aşağıdaki sorulardan hangisi tartışılmaktadır?

- A) Ebeveyn sözleri sorgulanmadan benimsenmeli midir?
- B) İnsan için değişim mümkün müdür?
- C) İnsan için kalıcı öğrenme nasıl kazanılır?
- D) Ahlak ilkeleri evrensel midir?
- E) Mutlak bilgi olanaklı mıdır?

27. 1905 yılında Malatya’da doğan, ülkemizin nadide düşünürlerindedir. Felsefi antropoloji ve değerler üzerine çalışmalar yapmıştır. İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü’nde profesör olarak görev yapan, değer alanındaki çalışmalarıyla ön plana çıkan aydınımız, yeni ontoloji ve fenomenoloji akımlarından etkilenmiş ve bu alanda dersler vermiştir. Sistematik felsefenin gelişmesine de katkıları olan aydınımız, insanın ne olduğu sorunuyla yakından ilgilenmiş ve insanı ontolojik temelde antropolojik bir varlık olarak tanımlamıştır. İnsanı açıklamada onun tek özelliğinden yola çıkmanın hatalı olacağını belirterek, insanın tüm yapısı ve eylemleriyle ele alınması gerektiği üzerinde durmuştur. Tüm alanlarda üretken olan insana bütünlükçü yaklaşılmasının doğru bir tavır olacağını ifade etmiş ve bunu insanın, kendini ve başkasını tanınmasının, ahlaki bir varlık olabilmesinin koşulu olarak düşünmüştür.

Bu parçada hakkında açıklama yapılan düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ioanna Kuçuradi
- B) Macit Gökberk
- C) Aydın Sayılı
- D) Cemal Yıldırım
- E) Takiyettin Mengüşoğlu

28. “İster tarihsel açıdan, ister çağdaş laboratuvarda bu çaba yakından incelendiğinde insana, sanki doğanın, paradigmanın sağladığı, önceden hazırlanmış ve pek az değiştirilme olanağı bulunan bir kutuya zorla yerleştirilmesi gibi görünür. Bilimin amacının hiçbir parçası, doğadan yeni tür görüngüler çağırmaya yönelik değildir.”

Thomas Kuhn’un “Bilimsel Devrimlerin Yapısı” isimli eserinden alınan bu parçada söz edilen bilim dönemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim öncesi
- B) Olağan bilim
- C) Bilimsel devrim
- D) Yeni paradigmaya geçiş
- E) Pozitif

Çalışma Soruları

29. "Viyana Çevresi" olarak da bilinen mantıkçı pozitivistler, deney ve gözlem alanının dışında kalan önermelerin anlamsız olduğunu belirtir. Carnap'a göre metafiziksel önermeler sözde önermelerdir. Mantıkçı pozitivistlerin bilim görüşüne yapılan ilk ciddi eleştiriyi ---- yapmıştır. Ona göre bilim kesin olduğu iddia edilen tümevarıma dayanmaz. Çünkü tümevarımla kurulan bilimsel bir kuramın deneysel olarak ve kesin bir şekilde doğruluğunun ortaya konması imkânsızdır. "Bütün kuğular beyazdır." genel önermesi çok sayıda kuğunun beyaz olduğunun gözlemlenmesine rağmen dünyada her an siyah bir kuğu doğma ihtimâlinin var olması nedeniyle şüpheli olur.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki düşünürlerden hangisi yazılabilir?

- A) Schlick B) Russell C) Whitehead D) Popper E) Jaspers

30. 17. yüzyıl düşünce dünyasının ve modern felsefenin ilk filozoflarından Francis Bacon, bilginin güç için olduğunu ifade edip doğanın bilgisine ulaşmanın en güvenilir yolunun bilim olduğunu ve bilimsel yöntemin bu bilgiyi sağlayabileceğini savunmuştur. Bacon, bilimsel yöntemi aklın bir aracı olarak ifade etmiştir.

Öğrenciler Bacon'ın "Bilgi güçtür." sözünün olumlu ve olumsuz yönlerini günlük hayattan örneklerle aşağıda tartışmaktadır:

Ahmet: Bilim ve teknolojinin ortaya koyduğu bazı ürünlerin, araç gereçlerin olumsuz yönde kullanımından kaynaklanan sorunlara rağmen bilimi önemsememek, insanın yüzyıllar boyu uğraşarak meydana getirdiği uygarlığı küçümsemek demek olur.

Beril: Bilim hiç şüphesiz, insan ve toplumları bugünkü uygarlık düzeyine getirmiştir ama insan, sadece bilim üreten bir varlık değildir. İnsan bilimin yanı sıra felsefi, sanatsal ve dinsel bilgilere de sahiptir. İnsan bu bilgilerin bütünlüğü içinde; felsefesi, sanatı ve inançları ile tam bir insan olur.

Murat: Yalnız bilimsel bilgiye ve teknolojiye dayanarak yaşayan bir kimse, teknolojik çarkın sadece bir dişlisi olmaya mahkûm olur.

Suna: Bilim; evren, toplum ve insan hakkında çok önemli veriler sağlar. Bu yönüyle bilim, insanın varlığı ve hayatı anlamasını sağlayan en önemli güçtür.

Can: İnsan, canlı bir varlık olarak çok boyutlu, çok farklı ilgileri ve çok çeşitli ihtiyaçları olan karmaşık bir varlıktır. İnsanın; evrenin sonsuzluğunu ve yaşamın tüm alanlarını sadece bilim ile kavrayabilmesi mümkün olamaz.

Buna göre, öğrencilerden hangilerinin verdiği örnekler birbirini destekler niteliktedir?

- A) Beril, Murat ve Can
B) Ahmet, Beril ve Suna
C) Ahmet ve Beril
D) Beril ve Suna
E) Suna ve Can

Çalışma Soruları

31. 20. yüzyıl başlarında Schlick öncülüğünde Carnap ve Whitehead'ın da aralarında bulunduğu bilim insanları bir araya gelerek mantıkçı pozitivism akımını oluşturmuştur. Mantıkçı pozitivistler, deney ve gözlem alanının dışında kalan önermelerin anlamsız olduğunu belirtirler. Ele alınan problem, önermelerin anlam sorunudur. Yapılmak istenen ise deney ve gözlem alanıyla doğrulanması mümkün olmayan önermeleri diğerlerinden ayırmaktır.

Bu açıklamadan hareketle,

- I. Metafizik önermeler; zamansız ve mekânsız oldukları ve test edilemedikleri için doğa hakkında doğru bilgi sunmamaktadır.
- II. "Evrenin ana maddesi sudur." ilkesi herhangi bir duyu ya da test ile kanıtlanamayacağı için anlamsız ve bilim dışı bir önermedir.
- III. Bir önerme yanlışlanamıyorsa önermenin öne sürdüğü iddia doğrudur. Aksi ortaya çıkana kadar doğru kabul edilir.

yargılarından hangilerinin mantıkçı pozitivismin ilkeleri arasında yer aldığı söylenebilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

32. St. Anselmus'un Tanrı kanıtlamasına göre, "Bir mutlak iyilik vardır ki insanlar göreceli olarak iyiden söz etmektedir. O mutlak iyi, Tanrı'dır." diye düşünür. Bu kanıt aynı zamanda "mükemmellik" ile de ilgilidir. Bunu daha sonra Descartes da kullanacaktır. Bu kanıtlama şöyle özetlenebilir: Tanrı, tanımı gereği "en mükemmel olan"dır. Eğer o yoksa, "en mükemmel olan" da olmayacaktır. Oysa insanlar, en mükemmel bir varlığın var olduğu fikrine sahiptir. Tanrı, hepimizin zihninde vardır. O hâlde "en mükemmel olan Tanrı" vardır.

Bu parçada St. Anselmus'un Tanrı'nın varlığı ile ilgili ileri sürdüğü kanıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ontolojik
- B) Kozmolojik
- C) Hudûs
- D) Kötülük
- E) Düzen ve amaç

33. Spinoza, kendi varlığından hareket ederek Tanrı'ya ulaşmak yerine, Tanrı'yı bir çıkış noktası olarak kabul eder. O, içinde yaşadığımız fiziki evrene natura natura(yaratılmış doğa) der. Bu yaratılmış doğa, natura naturans'ı (yaratan doğa) içerir. Yaratıcı doğa ya da Tanrı, her var olanın, kendi içindeki yaratıcı etki ya da nedenidir. Görüldüğü gibi Spinoza temelde, yaratan doğa ile yaratılan doğayı bir sayar. Bu yüzden, yaratılmış doğanın yasaları ile yaratan doğanın yasaları birdir. Bir başka deyişle, doğanın yasaları aynı zamanda Tanrı'nın yasalarıdır.

Buna göre, Spinoza'nın Tanrı konusunda hangi görüşe sahip olduğu söylenebilir?

- A) Agnostisizm
- B) Deizm
- C) Teizm
- D) Düalizm
- E) Panteizm

Çalışma Soruları

34. “Evren Tanrı’yla aynı şey de olabilir ya da Tanrı’nın bir tezahürü. Yaratıcı vardır ama belki de dünyada olan bitenlere karışmıyordur. Belki de Tanrı hem değişmeyen hem de değişendir. Hem zamanın içinde hem zamanın dışındadır. Doğrusunun hangisi olduğunu bilmemiz oldukça zor görünse de bir şey bence net olmalı. Tanrı ya vardır ya da yoktur. Belirsizliklere gerek yok...”

Bu parçada aşağıdaki kavramların hangisinden bahsedilmemiştir?

- A) Panenteizm
 - B) Agnostisizm
 - C) Deizm
 - D) Panteizm
 - E) Politeizm
35. Kindî'nin Tanrı'nın varlığıyla ilgili ortaya attığı argümana göre, her muhdesin bir muhdisi olması gerekir, zira muhdes ve muhdis birbirinin lazımıdır. Delilini, buradan da anlaşılacağı üzere, yaratan-yaratılan, sonsuz-sonlu, birlik-çokluk karşıtlığı ve uyumu üzerine inşa eden Kindî fiilen var olan ve evreni oluşturan cisimlerin, dolayısıyla evrenin sonsuz olamayacağını, sonsuz olmayan bir şey içinde yaratılmamışlığın söz konusu edilemeyeceğini göstermeye çalışmıştır. O buradan, evrenin bir bütün olarak meydana gelmiş ya da meydana getirici tarafından yaratılmış olduğu sonucuna varır.

Buna göre, Kindî'nin Tanrı'nın varlığıyla ilgili aşağıdaki görüşlerden hangisine sahip olduğu söylenebilir?

- A) Politeizm
 - B) Agnostisizm
 - C) Düalizm
 - D) Teizm
 - E) Panteizm
36. Epikürosçuluk temelde bir ahlak felsefesidir. Ahlak konusunda mutluluğu hedefler. Epiküros'a göre insan hayatının amacı mutluluktur. Bunun için önce korkuların aşılması, sonrada bedeninin acıdan uzak tutulması gerekir. Bu yüzden Epiküros, geliştirdiği mutluluk ahlakında, korkular kadar arzular ve bedensel hazlar üzerinde de durur. Öyle ki sonunda en yüksek iyi, mutluluk ve haz eş anlama gelir. Epiküros için en temel amaç mutluluktur. En yüksek erdem ise bilgeliktir.

Bu parçadan hareketle Epiküros'un aşağıdaki ahlak görüşlerinden hangisinin temsilcisi olduğu söylenebilir?

- A) Pragmatizm
- B) Anarşizm
- C) Hedonizm
- D) Egoizm
- E) Nihilizm

Çalışma Soruları

37. Din felsefesinde Tanrı'nın varlığına ilişkin klasik deliller kozmolojik, teleolojik ve ontolojik deliller olarak sınıflandırılabilir. Bu çerçevede aşağıda bazı örneklerle yer verilmiştir:

I. Yaratılış amacına baktığımızda devenin bir çöl hayvanı olarak yaratıldığı görülür. Devenin toynakları geniş çölde batmasın diye. Kirpikleri uzundur kum fırtınasından etkilenmesin diye. Dudakları keçe gibidir çölde kaktüs gibi sert ve dikenli bitkileri yiyebilsin diye. Dolayısıyla deveyi çöl hayvanı olması için yaratan bir varlık olmalı.

II. Ben aciz bir varlığım ama bende "mükemmellik" gibi üstün bir kavram var. Ben bu aciz hâlimle bu kavrama kendim sahip olamam. Bana bu kavramı veren bir varlık olmalı.

Verilenler sırasıyla Tanrı'nın varlığına yönelik delillerden hangisi ile ilişkilidir?

- A) Kozmolojik - Teleolojik
- B) Teleolojik - Ontolojik
- C) Ontolojik - Kozmolojik
- D) Kozmolojik - Ontolojik
- E) Ontolojik - Teleolojik

38. "Törelere Metafiziği" adlı eserinde iradenin özgürlük ve ahlak açısından son derece önemli olduğunu söyler. Ahlakın olabilmesi için özgür bir irade en başta gelen koşuldur. İrade, içgüdü ve duygulara karşı özgür olamıyorsa, ahlaki buyruk gerçekleşemez. Ona göre özgürlük her isteği gerçekleştirmek değil, insanın kendi yasasına bağlı olmasıdır. Ahlak, davranışlarda kendi ilke ve yasamızdan kaynaklanan buyruğa uymaktır. Hume'a gönderme yaparak "Ahlak yasası, neyi beğendiğimize, neden hoşlandığımıza bağlı değildir." der. Ona göre ahlakı belirleyen isteme hoşlandığımızı istemek değil, yapılması gerekenin yapılmasını istemektir.

Bu parçada ahlak görüşlerine yer verilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Locke
- B) Kant
- C) Descartes
- D) Hegel
- E) Sokrates

39. "Şüphe hoş bir durum değildir, kesinlik ise gülünçtür." Kesinlik düşüncesini reddeden filozofa göre birkaç gerekli matematik ve mantık gerçeği dışında neredeyse her gerçek ve teori zaman içinde tekrar gözden geçirilebilir. Bu nedenle "olgu" gibi görünen şey aslında üzerinde çalışılan bir hipotezden biraz fazlasıdır. İkinci olarak da doğuştan gelen fikir diye bir şey olmadığı konusunda Locke'la aynı fikirdedir ve doğduğumuzdan beri doğru kabul ettiğimiz fikirler, ülkeden ülkeye değişkenlik gösterdiklerine göre sadece kültürel olabilirler.

Bu parçada hakkında açıklama yapılan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Voltaire
- B) Kant
- C) Hegel
- D) Leibniz
- E) Descartes

40 - 41. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Çocuklarda okula başlayana kadar doğal bir merak duygusu gözlemlenir. Bunu çocuğun bitmek bilmeyen soru sorma isteğinde görürüz. “Neden sıranın şekli böyle?” “Tahta neden duvara asılı?” “Neden derste oyun oynanmaz?” Çocuk ezbere dayalı bir eğitim aldığı anda ise artık sorulara değil cevaplara odaklanır. Böylelikle özgür düşünme yoluyla çevresini sorgulamak yerine öğretilenin doğruluğundan emin olan, başka türlü de olabilir mi? sorusunu soranlara karşı hiddetli, ciddi bir konu tartışıldığında ise iletişim becerisi zayıf olduğu için önce deneyimlemediği soru ve yaklaşımlarda bulunanlara karşı da kırılcılık tavrı gelişir. Bu durumu satrançtaki Zugzwang durumuna düşen oyunculara benzetebiliriz. Satrançtaki Zugzwang hâlinde kişi genelde rakibin ne yaptığına bakmadan ısrarla kendi bildiğini uyguladığından ne yaparsa yapsın oyunu kaybedeceği çıkmazına düşer. Kendine ve çevresine karşı alternatifli düşünceler geliştirme davranışına yabancılığından ötürü bireyler arası ilişkilerde ne hamle yaparsa yapsın kaybedeceği bir açmaza düşer. Bu durum, gencin sosyal ilişkilerinde karşılaştığı krizlerden çıkışında “Başka ne tür davranışta bulunulabilir?” sorusuna önceki eğitimlerinde benimsediği öğrenilmiş sorusuzluk, başka türlü olamazlık, nedenleri değiştirince sonucun da değişebileceğine yabancı kalmasının sonucudur. Bu kişinin sonuç hamlesine bakarak “Yapacak başka bir şeyim yok.” savunması onu eylemlerinin sorumluluğundan kurtaramaz.

40. Bu parçada altı çizili ifade ile anlatılmak istenen ahlak felsefesi kavramı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İndeterminizm
- B) Determinizm
- C) Otodeterminizm
- D) Fatalizm
- E) Agnostisizm

41. Bu parçaya göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eğitimin niteliği sosyal hayatta ve kişisel ilişkilerde belirleyicidir.
- B) Özgür düşünme olaylara farklı yönlerden bakabilme yeteneği kazandırır.
- C) İnsanın kendi ile dolu olması, karşısındaki kişinin davranışlarını göz ardı etmesi doğru değildir.
- D) “Ya öyle değilse?” türü eleştirel tavır sosyal ilişkilerde sorunlara yol açmaktadır.
- E) Sonucu değiştirebilme, nedeni değiştirebilme ile mümkündür.

42. Filozof tek bir evrensel istenç fikrinden, insanları sevmeyen ve kötümser karakteri düşünüldüğünde biraz şaşkıncı olabilecek bir ahlak felsefesi geliştirir. Evrenden ayrılığımızın aslında bir yanılsama olduğunu anlamamız durumunda -çünkü bizim tüm bireysel istençlerimiz ile evrenin istenci tek ve aynıdır- empatiyi herkesle ve başka her şeyden öğrenebileceğimizi ve iyi ahlakın evrensel bir şefkatten doğabileceğini fark eder. Burada, onun düşüncesi Doğu felsefesinin ideallerini yansıtmaktadır.

Bu parçada ahlak görüşlerine yer verilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nietzsche
- B) Schopenhauer
- C) Sartre
- D) Feuerbach
- E) Marx

Çalışma Soruları

43. Ahlak felsefesinin temel kavramlarından biri iyi ve kötü kavramlarıdır. İyi kavramını farklı açılardan tanımlamak kötüyü de tanımlamak demektir. Bir davranış kendi başına bizatihi iyi olabileceği gibi doğurduğu sonuçlar bakımından da iyi olabilir. Bazı durumlarda ise bir davranış gerçek iyiye yaptığı katkıdan dolayı iyidir. Ancak bazı durumlar vardır ki hem kendi başına hem de verdiği yarar bakımından iyi olabilir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sağlık sadece kendisinden dolayı iyidir.
B) Para kendi başına iyi değildir ama rahat bir yaşam sağlaması bakımından iyidir.
C) Mahkemede tanığın doğruyu söylemesi adaleti gerçekleştirmesi bakımından gerçek iyiye katkı sağlar.
D) Gerçek bir sanat eseri kendisi için iyi olmanın yanı sıra onu izleyenlere huzur ve güzellik hazzı vermesinden dolayı iyidir.
E) Bir yaralıya yardımcı olmak kişiye manevi bir haz vermesinden dolayı iyidir.
44. ▪ Evrenin kurallarına uymak aynı zamanda Tanrı'nın kurallarına uymaktır.
▪ İnsan, mutlu olabilmek için gerekli olan ahlaki davranışları bilgi ile elde edebilir.
▪ Her eylemde olabildiğince çok insanın, olabildiğince çok mutluluğu göz önünde tutulmalıdır.

Verilen ahlak görüşleri sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde doğrudur?

- A) Ahlaki determinizm - Hedonizm - Ödev ahlakı
B) Ödev ahlakı - Erdem etiği - Utilitarizm
C) Ahlaki determinizm - Erdem etiği - Utilitarizm
D) Hedonizm - Ödev ahlakı - Utilitarizm
E) Ödev ahlakı - Erdem etiği - Hedonizm
45. Bu ya da şu şeyi bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde bedava hizmet olarak talep eden herkesin bilmesi gereken bir durum var ki yeryüzünde insan yapımı olan her şey, insanın emeğinden bağımsız olarak düşünülemez. İnsanın emeğinin ürünü olan mal ve hizmetler, insanın zaman ve çabasını harcamasının bir sonucudur. Bu dünyada herhangi bir amaç gözetilmeksizin gerçekleştirilen bir şey yoktur. Eğer siz herhangi bir şeyi bedava olarak talep ediyorsanız, diğer insanların zaman ve çabalarının bedava olmasını talep ediyorsunuz demektir.

Bu parçada anlatılanları özetleyen atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bağa bak üzüm olsun, yemeye yüzün olsun.
B) Tarlada izi olmayanın harmanda yüzü olmaz.
C) Altını saklamak değil, kuruşu saklamak hünerdir.
D) Aza kanaat etmeyen çoğu hiç bulamaz.
E) Eken biçer, konan göçer.

46. Ütopya tarzında yazılan eserler, insanlar için ideal olan anlayışları içerir. Önerilen sistemde insan değerlidir ve adalet hâkimdir. Bu eserlerin önemi, iyi bir yaşam düzeni kurulmasına düşünsel bir katkı sağlamasıdır. Ütopyalar, ideali isteyenle tam tersi durumu öngören anlatılar olarak zamanla ikiye ayrılmıştır. Ters ütopya, korku ütopyası veya istenmeyen ütopya olarak isimlendirilen bu ikinci tip ütopyalar, var olan siyasal durumun daha da kötüye gideceğini anlatan toplum tasarımlarıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu açıklamaları örneklendiren metinlerden biri olamaz?

- A) More, özel mülkiyetin her türlü mutsuzluğun kaynağı olduğu görüşündedir. O, eserinde bir ada ülkesi tasarlar; bu ülkede özel mülkiyet yoktur. Eşitlikçi zihniyette düzenlenmiş bu adada herkes gücünün yettiği şekilde çalışır. Yöneticilerin halk tarafından seçilmesi gerektiğini belirten More, demokratik ve sosyal bir devlet önerir.
- B) Machiavelli, dönemin İtalyasının güçlü bir prens tarafından yönetildiği zaman ulusal birliğin sağlanabileceğini ileri sürer. Prens mutlak güç sahibi olması gerektiğini ve bütün kurumların ona bağlı olmasının zorunlu olduğunu belirtir. Ona göre “Amaca ulaşmak için her yol mübahtır.” ve prens bu ilkeye göre devleti yönetmelidir.
- C) Platon “Devlet” adlı eserinde ideal devletin nasıl olacağını belirtir. Bu devlette insanlar; çalışanlar (işçiler, çiftçiler ve zanaatkârlar) bekçiler (askerler) ve yöneticiler olarak üç sınıfa ayrılmışlardır. İşçi sınıfı, çalışıp üretimde bulunarak devletin maddi ihtiyaçlarını karşılar. Bekçiler sınıfı, toplum içinde güvenliği ve dışarıya karşı devletin varlığını savunur. Yöneticiler sınıfı ise devleti yönetir.
- D) Kitapta bir devlet başkanının erdemlerini sayan Farabi’ye göre, başkanlık edecek kişide şu erdemler bulunmalıdır: Organları tam anlayışlı, belleği güçlü, öğrenmeye hevesli, akıllı ve ince görüşlü olmalıdır; güzel konuşmalıdır; yiyeceğe, içeceğe ve eğlenceye tutkun olmamalıdır; doğruluğu sevmeli, yalancılıktan kaçınmalıdır. Nefsini yüksek tutmalı ve kendisinden kuşkulandıracak şeylerden çekinmelidir, dindar olmalı ve dünyevi kaygılarda gözü bulunmamalıdır, adaletli olmalı ve kötülük yapmaktan çekinmelidir, işinde arzulu olmalıdır. El-Medinetü’l Fâzıla adlı eserinde Erdemli Şehri detaylarıyla açıklayan Farabi, erdemli şehrin karşıtını ise “cahiliye şehri” olarak adlandırır.
- E) Her şeyin ortak olduğu Campanella’nın Güneş Ülkesi’nde zenginlik ya da yoksulluk söz konusu değildir. Ülkede herkesin ihtiyaçları karşılanır. Kimsenin özel mülkiyeti yoktur, her şey ortaktır. Güneş Ülkesi’nde yaşayanlar mala mülke önem vermezler, sadece ihtiyacı kadarını alırlar.

47. “Mesele”, der Rousseau, “her katılımcının şahsı ve mallarının bütün kamu gücüyle savunulup korunduğu ve her katılımcının bütünle birleştiği, sadece kendine itaat ettiği ve önce olduğu gibi hür kaldığı bir birleşme biçimi bulmaktır.” İnsanın tabiat hâline son veren toplumsal sözleşmeye göre insan bir egemen yöneticiye tamamen teslim olmaz fakat her kişi kendi dışındakilere haklarını devrederken, her kaybettiği şeyin bir eşitini kazanır. Sahip olduğunun korunması için bir güç artışı elde eder. “Tabiat hâlinde”, der Rousseau, “insan sadece iç güdüyle yönlendirilir, hâlbuki toplumda adalet ve ahlak ilhamıyla hareket eder. Toplum sözleşmesi yoluyla insan tabii hürriyetini ve elinin ezebildiği her şey üzerindeki sınırsız hakkını kaybeder (işte bu noktada özgür doğan insan zincire vurulmuştur) fakat medeni hürriyeti ve mülkiyet hakkını kazanır.” Tabiat hâlindeki hürriyet gerçek bir hürriyet değildir çünkü denetimsiz arzuların köleliğidir. Tersine insanın sadece medeni hâlde elde edebildiği ahlaki hürriyet, insanı kendisinin efendisi yapar.

Bu parçadan J. J. Rousseau’nun Toplum Sözleşmesi’ne ilişkin;

- I. Kendimize emir verdiğimiz bir kanuna itaat, hürriyeti elimizden alır.
- II. Toplumsal sözleşme, bireylerin kendi aralarında özgür iradeleri ile yapmış olduğu, birlikte barış ve iş birliği içinde yaşamının asgari, politik ve hukuki koşullarını temsil eder.
- III. İnsanların doğa durumundan toplum hâline gelmelerini sağlayan, sınırsız doğal özgürlüklerinden vazgeçip yurttaşlık bilinci yaratmalarıdır.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

48. T. Hobbes'un siyaset görüşleri ile ilgili proje ödevi hazırlayan Şenay, aşağıdaki bilgilere ulaşmıştır: Politik otoritenin olmadığı, insanların kendi yaşamlarını istedikleri gibi, yani sınırsız bir özgürlük ile sürdürdükleri "doğa durumu" mutlak bir anarşiye, herkesin herkesle savaş durumu içinde olmasına neden olacaktır. Çünkü insan özü itibarıyla bencil ve "insanın kurdudur." "Eğer insanlar", demiştir Hobbes, "üstün bir otorite olmaksızın sözleşmelerini yerine getirmeye zorlanmayacak kadar barış yapar yeterlikte olsalardı, hükûmete hiç ihtiyaç olmazdı çünkü barış zorlanmadan kurulmuş olurdu. Ölüm korkusundan doğan tedbir düşüncesini etkili bir barışla neticelendirmek için, kendisine tüm iktidarın devredildiği (tek kişiden ya da birçok insanın oluşturduğu bir meclisten ibaret) hâkimiyet sahibi bir otorite yaratılması, toplumsal sözleşme imzalanması şarttır."

Buna göre, Şenay'ın proje ödevinde yer vereceği ifadelerden aşağıdakilerden hangisi uygun değildir?

- A) Doğa durumundaki insanlar fiili ve potansiyel savaş tehdidinden kurtulmak, temel hak ve özgürlüklerini güvence altına almak için aralarında bir sözleşme yaparak, sınırsız doğal özgürlüklerinden vazgeçip politik otoriteyi yaratırlar.
- B) İnsan doğa hâlindeyken iyi, özgür ve mutludur; mutlak bir bağımsızlık hâli içinde bulunur. Doğa insanı kimseye fenalık yapmaz, sempati ve merhamet ile yaklaşır. İnsanlar özgür ve iyi bireyler olarak bir araya gelir ve toplumu meydana getirir.
- C) Devlet, bireylerin temel hak ve hürriyetlerini korumak, onların birlikte yaşamalarını mümkün kılan çerçeveyi temin etmek için vardır.
- D) Toplumsal sözleşme yurttaşlarla egemen arasında değil, yurttaşlarla yurttaşlar arasında yapılmıştır.
- E) Devlet, yurttaşların lehine düzeni ve güvenliği sağlamakla yükümlüdür.

49. Bir sanat eseri; benzetme, taklit, kopya olmaksızın sanatçının yaratıcı kişiliğinin sürece katıldığı ve ortaya çıkarıldığı özgün bir nesnedir. "Asıllarına hayran olmadığımız şeylerin benzerlerine hayran olmamız şaşılacak bir şeydir." diyen Pascal'ın sözlerinde savunduğu kuramın anlayışı özetlenmiş gibidir.

Pascal'ın bu görüşlerinin aşağıdaki düşünürlerden hangisinin sanat görüşüne karşıt olduğu söylenebilir?

- A) Platon B) Schiller C) Kant D) Hegel E) Croce

50. Doğada kendi hâlinde var olan bir taşın Selimiye'ye, Sümela Manastırı'na, Galata Kulesi'ne yani mekânda biçim kazanmış sanat varlığına ulaşmalarını sağlayan nedir? Tabii ki sanatçının duyusudur. Sanat öznesinin tavrı ile kendine özgü bir varlık katmanına yükselen taş, real varlıkla irreal olanın sentezidir artık. Plastik sanata, şeylerin beğenisiyle harmanlanmasıyla ortaya konan yapı artık şiirden, romandan, müzikten farklı bir biçime kavuşmuştur. Fakat insan ile varlık arasındaki bilme ilişkisi değiştikçe eşyaya form vermenin yani hayal gücünün, mimaride de farklılaştığına tanık oluruz. Bu nedenle insanın var olanı yorumlaması değiştikçe, sanat formları da değişim gösterir. Eski Grekçe de ex nihilo nihil (hiçlikten hiçlik doğar) felsefesi Greklerin doğaya duyularına, Orta Çağ'ın dikey ışığı da Orta Çağ öznesinin sanatsal üretimlerine nüfuz etmiştir. Ancak değişen varlık durumlarını resmedişe ve çağa özgü sanat ilgilerine rağmen sanatta değişmeden kalan ise nesnenin süjede yarattığı estetik duygudur.

Parçada taşın sanat eserine doğru yol alışında değişen doğaya rağmen değişmeden kalan aşağıdakilerden hangisinde doğru ifade edilmiştir?

- A) Sanat eserinin biricik olması
- B) Estetik süjenin ürünü olan sanat eserinin özgün olması
- C) Sanat eserinin yarardan uzak olması
- D) Sanatsal ürünün hayal gücüne dayanması
- E) Sanat eserinin, süjenin öznel refakatinin bir ürünü olması

Çalışma Soruları

Cevap Anahtarı

Çalışma Soruları	1. D	2. A	3. A	4. D	5. B	6. A	7. D	8. B	9. A	10. B
	11. C	12. E	13. D	14. A	15. C	16. E	17. B	18. D	19. E	20. D
	21. B	22. C	23. B	24. D	25. C	26. B	27. E	28. B	29. D	30. A
	31. B	32. A	33. E	34. E	35. D	36. C	37. B	38. B	39. A	40. B
	41. D	42. B	43. E	44. C	45. A	46. B	47. D	48. B	49. A	50. E